

WYMAGANIA EDUKACYJNE. HISTORIA . KLASA 6

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- odróżnia przeszłość, teraźniejszość i przyszłość ,
- wskazuje i posługuje się podstawowymi określeniami podziału czasu stosowanymi w historii (epoka, tysiąclecie, wiek , rok, era, n.e., p.n.e.),
- oblicza upływ czasu między wydarzeniami,
- zna datę odkrycia Ameryki;
- zna sylwetki i dokonania Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy i Ferdynanda Magellana;
- wskazuje na mapie trasy podróży K. Kolumba, V. da Gamy, F. Magellana
- rozumie pojęcia: konkwistador, Nowy Świat, kolonia;
- wymienia państwa, które były najważniejszymi kolonizatorami;
- wskazuje na mapie tereny odkryte w XV i XVI wieku
- rozumie pojęcia: renesans, odrodzenie, człowiek renesansu;
- wymienia najwybitniejszych twórców włoskiego renesansu;
- wskazuje na mapie Włochy
- wie, kto i kiedy udoskonalił wynalazek druku (ruchoma czcionka drukarska);
- wymienia najważniejszych humanistów XVI-wiecznej Europy
- potrafi wskazać datę początku reformacji; zna dokonania Marcina Lutra;
- rozumie pojęcia: reformacja, anglikanizm, protestantyzm, luteranizm, kalwinizm;
- wskazuje na mapie państwa, w których doszło do reformacji
- wie, kiedy i gdzie odbył się sobór reformujący Kościół;
- rozumie pojęcia: sobór, jezuita, kontrreformacja, reforma katolicka
- wskazuje na mapie ziemie, którymi władali Jagiellonowie;
- wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów;
- rozumie określenie: hołd pruski; zna datę hołdu pruskiego
- rozumie pojęcia: nihil novi, demokracja szlachecka, sejm walny, izba poselska, izba senatorska, magnat, pospolite ruszenie;
- określa wiek, w którym ukształtował się sejm
- wyjaśnia pojęcia: unia realna, Rzeczpospolita Obojga Narodów;
- wie, kiedy doszło do zawarcia unii realnej;
- wiąże postać Zygmunta Augusta z unią w Lublinie;
- wskazuje na mapie Rzeczpospolitą Obojga Narodów
- rozumie pojęcia: wolna elekcja, sejm elekcyjny, artykuły henrykowskie, pacta conventa, Akademia Wileńska;
- wymienia dwóch pierwszych władców elekcyjnych
- rozumie pojęcia: pańszczyzna, folwark, „spichlerz Europy”;
- wie, jaką monetę biła Rzeczpospolita w XVI wieku;
- pokazuje na mapie Gdańsk
- wymienia narody zamieszkujące Rzeczpospolitą;
- wskazuje na mapie tereny zamieszkane przez Polaków, Litwinów, Rusinów, Niemców;
- wymienia religie i wyznania XVI-wiecznej Rzeczypospolitej
- wie, kim byli i z czego zastąpili Mikołaj Rej, Jan Kochanowski, Andrzej Frycz Modrzewski;
- omawia renesansowy charakter Zamościa; rozumie pojęcie „złoty wiek kultury polskiej”;
- rozumie pojęcia: Król Słońce, monarchia absolutna, Wersal, etykieta; wie, kiedy panował Ludwik XIV;
- wie, kiedy doszło do rewolucji w Anglii;
- rozumie pojęcia: purytanie, Wspaniała Rewolucja, *Deklaracja praw*;
- zna postać Olivera Cromwella; wie, kiedy doszło do: konfliktu króla z Parlamentem, Wspaniałej Rewolucji, unii Anglii i Szkocji
- zna postacie: Zygmunta III Wazy, Władysława IV Wazy, Dymitra Samozwańca;
- wskazuje na mapie państwo, z którym Polska zawarła unię personalną z chwilą powołania na tron Zygmunta III Wazy;

- rozumie pojęcia: samodzierżawie, wielka smuta, dymitriada, Kreml, husaria;
- zna daty: 1610, 1612, 1634,
- rozumie pojęcia: Kozacy, rejestr kozacki, ugoda w Perejaślawiu;
- zna postać Bohdana Chmielnickiego
- zna postacie: Jana Kazimierza, Augustyna Kordeckiego, Stefana Czarnieckiego;
- zna pojęcia: potop, hetman;
- wie, co wydarzyło się w 1655 i w 1660 roku,
- wyjaśnia pojęcia: liberum veto, „złota wolność”, rokosz, królewęta
- zna sylwetkę i dokonania Jana III Sobieskiego;
- wie, kiedy miały miejsce bitwy pod Chocimiem i pod Wiedniem oraz jaki był ich rezultat;
- rozumie pojęcia: haracz, odsiecz wiedeńska; wskazuje na mapie miejsca bitew z Turkami;
- wskazuje przykłady sztuki barokowej w architekturze, malarstwie i rzeźbie;
- wyjaśnia pojęcia: barok, sarmatyzm, wie, jakiego dotyczyły okresu;
- opowiada o stylu życia szlachty w okresie baroku
- rozumie pojęcia: „stulecie światła”, *Wielka encyklopedia francuska*, manufaktura, trójpodział władz, absolutyzm oświecony; opisuje wynalazki oświecenia
- wskazuje na mapie Prusy, Rosję i Austrię;
- wyjaśnia pojęcia: absolutyzm oświecony, imperator;
- wymienia XVIII-wiecznych władców, którzy wprowadzili zmiany w Rosji, Prusach i Austrii
- rozumie pojęcia: herbatka bostońska, *Deklaracja niepodległości*, konstytucja;
- wie, kiedy została podpisana *Deklaracja niepodległości*, tłumaczy, dlaczego ten dzień jest świętem narodowym w Stanach Zjednoczonych; zna postacie Jerzego Waszyngtona i Benjamina Franklina
- wymienia Polaków walczących o niepodległość USA;
- rozumie pojęcia: stan trzeci, Bastylia, monarchia konstytucyjna, *Deklaracja praw człowieka i obywatela*; zna postacie Ludwika XVI i Marii Antoniny
- wie, kiedy we Francji: wybuchła rewolucja, powstała monarchia konstytucyjna;
- rozumie pojęcia: terror jakobiński, wielki terror, gilotyna, Marsylianka
- zna postacie Augusta II Mocnego, Stanisława Leszczyńskiego i Augusta III Sasa;
- rozumie pojęcia: traktat trzech czarnych orłów, Collegium Nobilium, anarchia, Szkoła Rycerska, konfederacja barska, I rozbiór Rzeczypospolitej, Familia, prawa kardynalne;
- wymienia państwa biorące udział w I rozbiórce Rzeczypospolitej, wskazuje utracone ziemie, zna datę traktatu rozbiorowego;
- zna postacie Stanisława Augusta Poniatowskiego i Tadeusza Rejtana
- wyjaśnia, czym były: Rada Nieustająca, Komisja Edukacji Narodowej, Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych;
- rozpoznaje Łazienki Królewskie w Warszawie
- rozumie pojęcie: Sejm Wielki;
- wie, kiedy zwołano sejm i uchwalono konstytucję
- wie, kiedy doszło do wojny polsko-rosyjskiej w obronie Konstytucji 3 maja oraz do konfederacji targowickiej; rozumie pojęcie: konfederacja targowicka;
- wymienia państwa biorące udział w II rozbiórce Rzeczypospolitej;
- wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą w wyniku II rozbioru
- wie, kiedy doszło do wybuchu powstania kościuszkowskiego i III rozbioru Rzeczypospolitej;
- zna postacie Tadeusza Kościuszki i Jana Kilińskiego;
- rozumie pojęcia: uniwersał połaniecki, insurekcja, kosynierzy wie, kiedy Bonaparte objął władzę, został cesarzem, wygrał bitwę pod Austerlitz;
- rozumie pojęcia: konsul, cesarstwo, *Kodeks Napoleona*, bitwa trzech cesarzy, Związek Reński
- wie, kto i kiedy założył Legiony we Włoszech;
- wie, kiedy powstało Księstwo Warszawskie i kiedy powiększył się jego obszar, wskazuje Księstwo Warszawskie na mapie;
- zna postać i dokonania księcia Józefa Poniatowskiego
- zna wydarzenia z lat: 1812, 1813, 1815; rozumie pojęcia: bitwa narodów, sto dni Napoleona, Wielka Armia;
- wymienia najważniejsze bitwy okresu napoleońskiego;
- wie, kiedy i gdzie powstały Legiony Dąbrowskiego, zna postać ich twórcy;
- wie, w jakich okolicznościach powstał polski hymn

Na ocenę dostateczną uczeń:

- opanował wymagania na ocenę dopuszczającą,
- umieszcza procesy, zjawiska i fakty historyczne w czasie, wie, co to jest chronologia,
- wymienia w kolejności chronologicznej epoki w dziejach człowieka, umieszcza wydarzenia na osi czasu, określa na podstawie daty rocznej wiek i jego połowę (w odniesieniu do naszej ery),
- lokalizuje w przestrzeni procesy, zjawiska i fakty historyczne wykorzystując mapy i plany w różnych skalach,
- rozumie związki przyczynowo-skutkowe zjawisk i procesów historycznych,
- tworzy krótkie wypowiedzi,
- rozróżnia w narracji historycznej warstwę informacyjną, wyjaśniającą i oceniającą,
- zna pojęcie: jedwabny szlak;
- wyjaśnia pochodzenie terminu *Indianie*;
- zna znaczenie wyprawy Ferdynanda Magellana,
- wymienia skutki gospodarcze, społeczne i polityczne odkryć geograficznych;
- wymienia rośliny przywiezione do Europy przez odkrywców,
- rozumie termin humanizm;
- wymienia najważniejsze dzieła Michała Anioła, Leonarda da Vinci i Rafaela
- opisuje sylwetki Mikołaja Kopernika i Erazma z Rotterdamu,
- wie, kiedy doszło do: powstania anglikanizmu, podpisania pokoju w Augsburgu, nocy św. Bartłomieja;
- zna dokonania Jana Kalwina i działania Henryka VIII związane z reformacją;
- rozumie pojęcie tolerancji religijnej,
- zna najważniejsze postanowienia soboru trydenckiego;
- przedstawia działalność sądów kościelnych i jezuitów,
- opisuje początek wojny z państwem moskiewskim;
- wyjaśnia okoliczności powstania floty na Bałtyku
- opowiada o powstaniu demokracji szlacheckiej;
- opowiada o funkcjonowaniu sejmu;
- wskazuje, czym szlachta różniła się od innych stanów,
- wymienia postanowienia unii lubelskiej,
- wyjaśnia zasady wolnej elekcji;
- wie, gdzie odbywały się wolne elekcje;
- omawia rządy dwóch pierwszych władców elekcyjnych;
- wie, dlaczego w Rzeczypospolitej rozwinęła się produkcja zboża i handel tym towarem;
- wie, co Rzeczpospolita eksportowała i importowała;
- na przykładzie Lwowa omawia koegzystencję różnych narodów;
- rozumie pojęcie: konfederacja warszawska, zna datę podpisania tego dokumentu;
- wskazuje przykłady zmian zachodzących w Polsce w okresie renesansu: rozwój polszczyzny i alfabetu polskiego, powstawanie budowli renesansowych, szerzenie idei humanizmu i renesansu na uniwersytetach;
- wyjaśnia słowa „Państwo to ja”;
- opowiada o drodze Francji do pozycji mocarstwa;
- wskazuje zmiany zachodzące w Anglii, gdy była republiką;
- rozumie zasadę „król panuje, ale nie rządzi”;
- wie, jak zakończyła się unia personalna Polski i Szwecji;
- zna okoliczności objęcia tronu Rzeczypospolitej przez dynastię Wazów;
- wskazuje na mapie zmiany granicy po pokoju polanowskim;
- omawia przebieg powstania kozackiego;

- wskazuje na mapie bitwy, które stoczono podczas powstania;
- opisuje przebieg wojen polsko-szwedzkich;
- omawia postanowienia pokoju w Oliwie;
- wymienia skutki gospodarcze i polityczne wojen w XVII wieku;
- omawia przebieg wojen polsko-tureckich;
- wymienia cechy sztuki barokowej;
- zna sylwetki i dokonania: J.J. Rousseau, Woltera, Monteskiusza;
- podaje cechy kultury oświecenia, umieszcza ten okres na osi czasu;
- przedstawia reformy przeprowadzone w Rosji, Prusach i Austrii, wskazuje ich twórców;
- opowiada o stosunkach między Anglią i koloniami;
- rozumie, dlaczego Kościuszko i Pułaski są bohaterami dla Amerykanów;
- wymienia stany społeczne we Francji rządzonej przez Ludwika XVI, omawia ich rolę w państwie;
- wyjaśnia okoliczności powstania monarchii konstytucyjnej
- wyjaśnia okoliczności wybuchu wojny Francji z sąsiadami;
- charakteryzuje Francję jako republikę;
- wyjaśnia powiedzenia: „od Sasa do Lasa”, „za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa”;
- wskazuje próby reform w Rzeczypospolitej
- omawia wybór Stanisława Poniatowskiego na króla Rzeczypospolitej;
- wymienia reformy wprowadzone przez Poniatowskiego;
- opowiada o konfederacji barskiej;
- wymienia próby reform podjęte przez Stanisława Poniatowskiego;
- opisuje zmiany w Warszawie, zna najważniejsze budynki wzniesione w okresie rządów Stanisława Augusta
- omawia okoliczności powstania Sejmu Wielkiego;
- przedstawia stronnictwa sejmowe i ich poglądy;
- omawia postanowienia Konstytucji 3 maja;
- zna postać Józefa Poniatowskiego;
- opowiada o przebiegu powstania kościuszkowskiego;
- wymienia główne bitwy insurekcji;
- opisuje sytuację we Francji za panowania Napoleona Bonapartego;
- wymienia państwa, które walczyły z Bonapartem, wskazuje te, które pokonał;
- rozumie cele działania Legionów Dąbrowskiego, zna ich szlak bojowy;
- zna okoliczności, w których powstał *Mazurek Dąbrowskiego*, oraz twórcę słów tej pieśni;
- opowiada o kampanii rosyjskiej Napoleona i o udziale w niej Polaków;
- opowiada o powstaniu Legionów Dąbrowskiego i ich szlaku bojowym;

Na ocenę dobrą uczeń:

- opanował wymagania na ocenę dostateczną;
- rozumie, jakie znaczenie w poznawaniu i nauce historii ma chronologia;
- dostrzega zmiany w życiu politycznym i społecznym oraz ciągłość w rozwoju kulturowym;
- pozyskuje informacje z różnych źródeł (w tym kartograficznych);
- potrafi ustalić i objaśnić związki przyczynowo-skutkowe zjawisk i procesów historycznych;
- tworzy: dłuższe wypowiedzi, plan, notatkę, prezentację;
- wymienia przyczyny odkryć geograficznych;
- opowiada o dokonaniach Inków i Azteków;
- podaje przyczyny narodzin renesansu we Włoszech;
- opisuje znaczenie upowszechnienia druku dla rozwoju kultury;
- omawia odkrycie Mikołaja Kopernika
- wymienia przyczyny reformacji;

- przedstawia skutki reformacji;
- opisuje wojny religijne oraz ich skutki
- omawia zmiany, które nastąpiły w Kościele katolickim po soborze;
- wie, w jaki sposób doszło do likwidacji państwa zakonnego w Prusach;
- zna postanowienia traktatu pokojowego zawartego w Krakowie w 1525 roku;
- rozumie zasadę jednomyślności w pracy sejmu;
- omawia znaczenie szlachty w państwie polskim;
- zna przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej;
- wymienia i rozumie skutki unii lubelskiej;
- rozumie znaczenie artykułów henrykowskich i pacta conventa dla ograniczenia władzy królewskiej;
- rozumie znaczenie propagandy w czasie wolnej elekcji;
- analizuje znaczenie Gdańska dla polskiej gospodarki;
- wie, dlaczego w Rzeczypospolitej mieszkało wiele mniejszości narodowych;
- omawia przyczyny i skutki tolerancji religijnej w Polsce;
- omawia wpływ podróży, powstawania uniwersytetów i upowszechnienia druku na zmiany w polskiej kulturze;
- wskazuje cechy renesansu na przykładzie ratusza w Zamościu, Wawelu;
- przedstawia cechy monarchii absolutnej;
- rozumie, dlaczego doszło do konfliktu króla Anglii z Parlamentem, wskazuje skutki tego sporu;
- wyjaśnia przyczyny i skutki interwencji polskiej w Rosji;
- wskazuje przyczyny wybuchu powstania kozackiego;
- wskazuje przyczyny konfliktu między Polską a Szwecją;
- rozumie znaczenie udanej obrony Jasnej Góry;
- rozumie i omawia demograficzne skutki wojen XVII-wiecznych;
- wskazuje przyczyny wojen polsko-tureckich;
- rozumie znaczenie bitwy pod Wiedniem;
- rozumie znaczenie sztuki baroku dla Kościoła katolickiego;
- omawia początki nietolerancji religijnej w Polsce, wskazuje jej przyczyny
- rozumie znaczenie wprowadzenia obowiązkowego szkolnictwa;
- omawia koncepcję trójpodziału władz Monteskiusza;
- wyjaśnia na przykładzie sąsiadów Rzeczypospolitej, na czym polegał absolutyzm oświecony w praktyce;
- wskazuje przyczyny wybuchu wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych;
- omawia system sprawowania władzy w Stanach Zjednoczonych
- wymienia przyczyny rewolucji we Francji;
- wyjaśnia przyczyny obalenia jakobinów;
- przedstawia skutki rewolucji we Francji;
- rozumie, dlaczego doszło do objęcia polskiego tronu przez dynastię Wettinów;
- omawia skutki wojny północnej dla Rzeczypospolitej;
- wymienia trudności Rzeczypospolitej spowodowane wojną północną i rządami Sasów;
- wymienia przyczyny I rozbioru Rzeczypospolitej;
- przedstawia zmiany w gospodarce polskiej i ich konsekwencje;
- omawia wpływ konstytucji na funkcjonowanie państwa;
- rozumie przyczyny i skutki konfederacji targowickiej;
- wskazuje znaczenie II rozbioru dla sytuacji gospodarczej Rzeczypospolitej;
- wymienia przyczyny wybuchu i skutki powstania kościuszkowskiego;
- rozumie przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego i upadku Rzeczypospolitej;
- wyjaśnia, jak Bonaparte objął władzę we Francji, uczynił kraj potęgą, odnosił sukcesy wojskowe;
- omawia zasady sprawowania władzy w Księstwie Warszawskim;
- wymienia przyczyny i skutki ataku na Rosję;
- zna przyczyny klęski Napoleona w Rosji;
- zna przyczyny, przebieg i skutki zdobycia przez Francję pozycji hegemonu w Europie;
- przedstawia przyczyny i skutki powstania Księstwa Warszawskiego, opisuje sposób sprawowania władzy w Księstwie Warszawskim.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń:

- opanował wymagania na ocenę dobrą;
- rozumie wpływ wydarzeń historycznych na teraźniejszość oraz wpływ współczesnych zdarzeń, także z własnego życia, na kształtowanie się przyszłej historii,
- określa czas trwania epok ,
- rozumie, dlaczego inaczej liczymy czas w odniesieniu do okresów przed naszą erą i naszej ery,
- na podstawie daty rocznej określa wiek i jego połowę (w odniesieniu do czasów przed naszą erą),
- dostrzega zmiany w życiu politycznym i społecznym oraz ciągłość w rozwoju kulturowym,
- dostrzega potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia procesów zachodzących we współczesności,
- konstruuje ciągi narracyjne wykorzystując zdobyte informacje,
- przedstawia argumenty uzasadniające własne stanowisko do procesów i postaci historycznych,
- tworzy długie wypowiedzi: notatkę, rozprawkę, prezentację,
- rozumie znaczenie wprowadzenia nowego typu statków dla odkryć geograficznych;
- rozumie zmiany, które zaszły w Europie i Nowym Świecie w wyniku odkryć geograficznych;
- na wybranym przykładzie omawia cechy sztuki renesansowej;
- rozumie przełomowe znaczenie odkrycia Mikołaja Kopernika;
- dostrzega i wymienia różnice pomiędzy katolicyzmem i protestantyzmem;
- dostrzega różnorodność przyczyn reformacji i różny jej przebieg w zależności od państwa
- rozumie skutki dwóch reform chrześcijaństwa;
- omawia wpływ reform na zmiany w funkcjonowaniu Kościoła;
- wymienia i rozumie przyczyny wojen z państwem moskiewskim;
- potrafi wskazać konsekwencje demokracji szlacheckiej;
- wskazuje przyczyny przewagi politycznej szlachty w Polsce;
- rozumie różne oceny unii ze strony Polaków i Litwinów;
- dostrzega wady i zalety elekcyjnego obioru władcy;
- rozumie i uzasadnia wpływ handlu zbożem na położenie chłopów i wzrost roli gospodarczej szlachty;
- omawia znaczenie konfederacji warszawskiej dla tolerancji religijnej;
- rozumie i uzasadnia, dlaczego w odniesieniu do Zamościa używa się określenia „miasto idealne”;
- rozumie i uzasadnia rolę Ludwika XIV w tworzeniu potęgi Francji;
- wyjaśnia, dzięki czemu Francja stała się potęgą w Europie;
- opowiada o powstaniu Wielkiej Brytanii;
- charakteryzuje ustrój Wielkiej Brytanii;
- dostrzega i omawia konsekwencje unii Polski ze Szwecją, porównuje ją z unią lubelską;
- rozumie znaczenie ugody w Perejastawiu;
- zna skutki rozejmu w Andruszowie;
- omawia znaczenie pokoju w Oliwie dla stosunków polsko-szwedzkich;
- rozumie znaczenie upadku gospodarczego Rzeczypospolitej dla funkcjonowania państwa;
- omawia znaczenie traktatu w Buczaczu, rozumie, dlaczego nazywano go haniebnym;
- omawia okoliczności, w których Polacy ruszyli na odsiecz Wiedniowi;
- rozumie znaczenie odsieczy dla pozycji Polski w Europie;
- wskazuje różnice między kulturą baroku w Europie i w Rzeczypospolitej;
- analizuje absolutyzm oświecony i dostrzega jego wpływ na funkcjonowanie państwa;
- rozumie znaczenie reform gospodarczych i wojskowych przeprowadzonych w państwach ościennych ;
- wskazuje różnice w systemie sprawowania władzy w państwach europejskich i w Stanach Zjednoczonych;
- porównuje monarchię absolutną z monarchią konstytucyjną;
- rozumie i przedstawia zmiany społeczne, jakie zaszły we Francji podczas rewolucji;
- wskazuje elementy uzależnienia Rzeczypospolitej od Rosji;
- wyjaśnia sposoby ingerencji Rosji w sprawy Rzeczypospolitej i ich konsekwencje;
- omawia znaczenie zmian w Rzeczypospolitej stanisławowskiej;
- rozumie i uzasadnia znaczenie konstytucji dla funkcjonowania państwa;

- omawia wpływ Rosji na sytuację w Rzeczypospolitej, omawia znaczenie konfederacji targowickiej dla II rozbioru;
- rozumie znaczenie uniwersału połanieckiego
- rozumie zmiany, które zaszły w Europie po zwycięstwach Napoleona;
- rozumie znaczenie bitwy pod Austerlitz dla zmian w Europie;
- omawia stosunki między Księstwem Warszawskim a Francją;
- przedstawia wpływ Napoleona na Europę;
- wymienia przyczyny ostatecznej klęski Bonapartego;
- analizuje zmiany w Europie okresu napoleońskiego.

Na ocenę celującą uczeń:

- opanował wymagania na ocenę bardzo dobrą;
- podaje datę początkową i końcową każdej epoki,
- na podstawie daty rocznej określa połowę wieku (w odniesieniu do czasów przed naszą erą),
- porównuje sposoby podróżowania na przestrzeni wieków, dostrzega znaczenie zmian
- omawia znaczenie zmian wprowadzonych przez odkrywców na podbitych terenach, wskazuje ich pozytywy i negatywy
- porównuje sztukę renesansu i średniowiecza;
- wskazuje podobieństwa między sztuką renesansu i starożytności
- analizuje zmiany, które zaszły w XV i XVI wieku, i dostrzega ich wpływ na życie ludzi
- analizuje przyczyny wojen religijnych;
- wskazuje zmiany, które zaszły w Europie w związku z reformacją;
- porównuje sytuację w Kościele katolickim przed soborem i po jego reformach;
- omawia położenie międzynarodowe Polski za ostatnich Jagiellonów;
- porównuje demokrację szlachecką z innymi formami sprawowania władzy;
- porównuje charakter unii realnej i unii personalnej;
- ocenia zawarcie unii z perspektywy polityki zagranicznej i wewnętrznej;
- porównuje monarchię elekcyjną z monarchią dziedziczną;
- potrafi uzasadnić znaczącą rolę szlachty w gospodarce polskiej;
- porównuje sytuację protestantów w Rzeczypospolitej i Europie;
- porównuje renesans w Polsce i Europie;
- porównuje demokrację szlachecką z monarchią absolutną
- porównuje sposób sprawowania rządów w Wielkiej Brytanii XVII wieku i demokrację szlachecką;
- analizuje pozycję międzynarodową Rzeczypospolitej za rządów Zygmunta III Wazy;
- analizuje przyczyny sukcesu powstania;
- wskazuje przyczyny i skutki zbliżenia się Kozaków i Rosji
- rozumie dążenie do opanowania Bałtyku przez państwa nad nim leżące;
- rozumie wpływ „złotej wolności” na sytuację polityczną w Rzeczypospolitej w XVII wieku
- wyjaśnia, dlaczego Jana III Sobieskiego nazywano „Lwem Lechistanu”;
- rozumie przyczyny różnic pomiędzy kulturą baroku w Europie i w Rzeczypospolitej;
- rozumie znaczenie oświecenia dla postrzegania świata;
- porównuje sposób sprawowania władzy w Rzeczypospolitej i u jej sąsiadów;
- uzasadnia, dlaczego Stany Zjednoczone były pierwszym krajem, który wprowadził idee oświecenia w praktyce;
- dostrzega wpływ idei oświecenia na wybuch rewolucji we Francji;
- omawia wpływ idei oświecenia na rewolucję we Francji;
- ocenia skutki rewolucji;
- omawia skutki rządów Sasów oraz konsekwencje podporządkowania Rzeczypospolitej Rosji;
- ocenia sytuację polityczną Polski w czasie pierwszych lat rządów Stanisława Augusta ;
- rozumie i uzasadnia zmiany w edukacji za rządów Poniatowskiego;
- porównuje założenia ustrojowe Rzeczypospolitej i Stanów Zjednoczonych zapisane w konstytucjach tych krajów;
- analizuje postawę króla wobec konfederacji targowickiej;
- analizuje reformy Bonapartego i wskazuje ich wpływ na budowanie potęgi Francji

- ocenia postawę Napoleona wobec Polaków;
- ocenia postawę Bonapartego wobec Polaków;
- rozumie znaczenie epoki napoleońskiej dla historii Europy;
- ocenia stosunek Napoleona do sprawy polskiej;
- ocenia szanse na powodzenie powstania kościuszkowskiego.